

מסורת הש"ס

(א) [מוספתא פ"א:] (ב) גי' רש"ל תפז א"י ונ"ה'ה במוספתא:] (ג) עירובין ז. ר"ה ד"ג, (ד) סוכה כ"ג, (ה) מקואות פ"ד מ"ה ע"ג, (ו) חגיגה כ"א: מקואות פ"ו מ"ג, (ז) [לעיל ז:]: (ח) בס"א: מי המעיין והשוקט.

תורה אור השלם

- דְּרִיכָה דְרָבִי גַעַם וְקֵל בְּתִיבְתִּיהָ שְׁלֹמֹה: משיל ג י

מוסף רש"י

שליקט אתרוג. פירות חילן אתרוג (ר"ה יד.) כל האילין קריי אתרוג (שורבין ז.). ונהג בו ב' עשורין. מעשר שני כסנה שניה ומעשר עני כסנה שלישי, שהיה שניה נכנסת לשלישית (ר"ה שס) שניה ושלשה ושלשית נכנסת הולא, שנה שניה לשמיטה מעשר ראשון ושני, והשלישית מעשר ראשון ומעשר עני (שורבין שס.) אחד כדברי ב"ש. דלמדי בחדש בשבט ראש השנה לחילן וכבר נכנסת שלישיית (שס) אשמוי מתחדשה שנה וכבר נכנסת שלישיית משחשוקה (ר"ה שס.) ואחד כדברי ב"ה. האומרים לא מתחדשה שנה עד חמשה עשר זו (שס) דלמדי עד חמשה עשר זו לא היו ראש השנה ועדיין שניה היא (שורבין שס.) עירוב מקואות. מקוה חסר גדל מקוה שלם והאיגור ציטין המחבין (חגיגה כא.) כשפופרת הנוד. אם יש ברחו כשפופרת הנוד, קנה שטמין צפי הנוד של עור (שס) כשתי אצבעות חוזרות למקומן. שאדם יסיל לגלגל בתוך חללו ב' אצבעות לכל זר היו עירוב (שס.)

חמש עשרה נשים פרק ראשון יבמות

שיכו חוללו. וינשאו לשוק בהכשר לדברי הכל: **מה נעשה לזרות הראשונות.** שנתייבמו וצניהם ממזרים אם נגמור הלכה שלא יתייבמו: **לזרה עצמה.** ואזרות דב"ה שנישאו לשוק קאי והאי ומאי נעשה לאו אצנים קאי דהא אפי' לב"ש כשרים לקהל אלא אזרה עצמה: **רבי טרפון.** מתלמידי ב"ש היה: **מאי חבא זרת בה.** מחמי לידי: **ואשאנה.** אייבם אותה כדברי ב"ש: **והא חבאני קאמר.** ואם כב"ה מה חידוש כ"ע הכי נהגו: **לאפוקי מדר' יוחנן בן נורי.** דלמר תקנתא דחוללות: **מתלמידי ב"ש הוא.** בתמיה והלא מבני בניו של הלל הוא: **אילוניס היסה.** ותנן! או שנמלאו אילונית

צרותיהן מותרות: ה"ג הכיר זה ולא הכיר זה איכא צינייהו. ול"ג אלא לת"ק דוקא דלא הכיר זה הוא דהוי מקח טעות אבל הכיר זה זרמה אסורה ולאחרים אפי' הכיר זה מותרת דקמתי היתה ולא קמתי נמצאת: **כנס ולבסוף גירש איכא צינייהו.** לת"ק על ידי שגירש אחיו את בתו קודם מיתה אע"פ שכבר כנס הנכרית והיו זרות זו על זו מותרת הואיל וגירש את הערוה לבסוף ולאחרים הואיל וכנס את הנכרית קודם גירושין דערוה אסורה. אלא בתו של ר"ג אילונית היתה: **יש טנאי צביא.** הכונס אשה על תנאי שאין עליה מומין או נדרים ונמצא שיש עליה לת"ק מהני תנאי והוי מקח טעות ותנאי היה לו לאחיו של ר"ג צבתו ולא נתקיים הילכך לאו אשמו היא וזרמה מותרת ואחרים סברי דאין תנאי מועיל צביאה דכיון דצביל אחולי אחיל כדלמרינן בכתובות בהמדיר (ד' עג.) אין אדם עושה צעילתו צעילת זנות אלא משום דאילונית היתה: **בחדש בשבט.** ושנה שניה הנכנסת לשלישית היתה ונהג זה שני עשורין מעשר שני כב"ה דלמרי ט"ו בשבט ר"ה לאילנות ואכתי שניה היא ומעשר עני כב"ש דלמרי בא' בשבט ר"ה לאילנות ושלשית היא: **מעויבה.** טיח טיט שעל התקרה: **בשציל קטן.** דסבירא לי' לשמאי קטן הצריך לאמו חייב צנוכה: **שוק.** אכן חוללה שמתח לצור המקלה מים מן ההר והיתה נקראת שוקת יהוא: **נעשים על גבה.** מטבילים בתוכה ואין זה מ' קאה אבל מקוה שלם היה צמים שבצדה ומתערבין ממעיין השוקת! דרך נקב כשפופרת הנוד: **הרחיב לו אם הנקב.** הרחיבו ופחתו רובה לערב המקוה יפה: **עירוב מקואות.** מקוה חסר שבצד מקוה שלם ומתערבים המים דרך חריץ ונקב. ושיעור הנקב לזרף המקואות ולהכשיר החסר: **כשפופרת הנוד.** קנה שנותנים צפי הנוד שיהא שיעור חלל החריץ כעזיה וחללה של שפופרת דהיינו כשתי אצבעות: **החוזרות למקומן.** מתהפכות בחלל הנקב צריחו. והיינו כבית הלל אבל לבית שמאי עד שתפחת רובה: הרואה

יש כאן מים טמאים ומשיקן בנהר ומחבצין ע"י נזקו וקטפרם ומשקה טופח אין חיבור אבל צטופח להטפיח ובנקוצה דומיא דלטומאה ובהדא מיתנייא לענין השקה צמס' טהרות צסוף פרק שמיני וצריש פרק שני דגיטין (דף טו. ושם) מסיק עלה דלמא לענין מקואות ורבי יהודה היא מכלל דעד השתא לא הוי מוקי לה לענין מקואות ומקי לה דוקא כר' יהודה אבל לרבנן לא הוי חיבור צטופח להטפיח ולר' יהודה נמי טופח להטפיח לא הוי חיבור אלא משום גוד אחית כההיא דאם היו רגליו נוגעות צמים דאיירי זה רבי יהודה אבל היכא דלא שייך גוד אחית כמו בקרקע שזה לא הוי טופח להטפיח חיבור אלא צעי מים אפים כקליפת השום וכן משמע דנפראו זה לתוך זה על רוס כקליפת השום אחי כרבי יהודה דהוחר שם צרישא ומה ששקה על זה בכל שאר הדצור פרשנו פרק שני דגיטין ואין להאריך כאן:

פרק ראשון יבמות

טו.

דשכן היא עצמה מתחללת וי"ל דלר' יהושע אינטריך היא תועבה ואין צניה תועבין דלא תימא צניה תועבין משום דכתיב זה טומאה כעריות ואפי' לרבנן דרבי יוסי בן כיפר דמוקמי לה (לעיל ד' יא:) אסוטה הא אמרן דאין מקרא יואל מידי פשוטו ואפילו למ"ד כין דליתעקר אימתקר מ"מ אינטריך היא תועבה

דלא תימא אמחזיר גרושתו נמי קאי ועוד דאינטריך ליה היא למעוטי דלא תדרוש מלשון תועבה שצניה תועבין וקצת קשה דקאמר' לקמן דצעו מר' יהושע בני זרות דב"ה לב"ש מהו למאי נפקא מינה למיפשט ולד מחזיר גרושתו והכי איכא למיפשט מינה דלמא ולד מחזיר גרושתו יש לפסול מטעם טומאה דכתיב זה או משום תועבה ואי נמי בני יצמה לשוק פסולים יש להכשיר בני מחזיר גרושתו דהיא תועבה ואין צניה תועבין איכא למימר דלמא למידק דציצמה לשוק צניה תועבין וי"ל דלחינה לא מסקי אדעתיהו הך דרשות ולא צעו אלא אי אמרינן ק"ו גבי יצמה לשוק צירושלמי מפרש דהפריש מעשר שני ופדאו וחלק המעשר לעניים והמעות אכל צירושלים:

גמרי'ה איסתפק י"ה. הוה מצי למימר וליטעמין הכי עביד כחומרי דמר וכחומרי דמר והכתיב (קהלת ג) הכסיל בחשך הולך דהכי פריך עלה צפ"ק דעירובין (דף יד.): **וסיכך עץ גבי מטה ש"מ עשו.**

מכלן משמע דמ"ד לא עשו אפי' היכא דב"ש לחומרא היו עושים כב"ה לקולא:

עירוב מקואות בשפופרת הנוד בו'. וא"ת והא תנן צמס' טהרות (פ"ח מ"ט) ומייתי לה צריש פ"צ דגיטין (דף טו. ושם) הלזוק והקטפרם ומשקה טופח אין חיבור לא לטומאה ולא לטהרה אבל טופח להטפיח חיבור ואמר ר"ת דנקב צעינן כשפופרת הנוד אבל צמים הצאים תוך הנקב סגי צטופח להטפיח ואין נראה לר"י דתנן צמס' מקואות צפ' ששי (מ"ט) כותל שצין ב' מקואות שנסדק לשתי מלטרף אחד אין מלטרף עד שיהא צמקוס אחד כשפופרת הנוד רבי יהודה אומר חילוף הדברים נפראו זה לתוך זה על רוס כקליפת השום על רוחצו כשפופרת הנוד משמע דלמעלה כשאין דצר מפסיק לריך שיהא קף על

רומו כקליפת השום וצרוחצ שפופרת ולא סגי צטופח להטפיח ובנקוצה זו לזו ומפסיק הכותל משמע דלריך מים כשפופרת ועוד דאם אין צמים הצאים דרך הנקב אלא טופח להטפיח אין כאן נקב רוחצ מים כשפופרת שאין הנקב מצרובע אלא עגול כדקאמרין כשמי אצבעות חוזרות למקומן אלא ודאי נקב מלא צעינן וכשצפינן למעלה סגי בקליפת השום כרוחצ שפופרת ונראה לר"י דההיא דנזקו וקטפרם לא לענין חיבור מקואות איירי אלא לענין השקה דאם סגי בקליפת השום אלא חיבור אלא עגול להטפיח הוי מחזור והשתא הוי לטהרה דומיא דלטומאה ובהדא מיתנייא לענין השקה צמס' טהרות צסוף פרק שמיני וצריש פרק שני דגיטין (דף טו. ושם) מסיק עלה דלמא לענין מקואות ורבי יהודה היא מכלל דעד השתא לא הוי מוקי לה לענין מקואות ומקי לה דוקא כר' יהודה אבל לרבנן לא הוי חיבור צטופח להטפיח ולר' יהודה נמי טופח להטפיח לא הוי חיבור אלא משום גוד אחית כההיא דאם היו רגליו נוגעות צמים דאיירי זה רבי יהודה אבל היכא דלא שייך גוד אחית כמו בקרקע שזה לא הוי טופח להטפיח חיבור אלא צעי מים אפים כקליפת השום וכן משמע דנפראו זה לתוך זה על רוס כקליפת השום אחי כרבי יהודה דהוחר שם צרישא ומה ששקה על זה בכל שאר הדצור פרשנו פרק שני דגיטין ואין להאריך כאן:

אמר

עין משפט ונר מצוה

נבט א מ"י פ"ח מהל' מקואות הלכה א סמג עשין נחמ טו"ש ע י"ד סי' רח סעיף מ וסעיף נב:

תוספות ישנים

ת"ש ר' טרפון אומר תאבני ממי תבא לרת בהת לידי ואשאנה אלאה עשו צ"ש כדבריהם. ומשני ואשאנה לאחרים כב"ה. והא תאבני קאמר ונפ"ה ואין זה חדוש לעשות כב"ה דפשיטא דהלכה כב"ה בכל מקום. ולא הירא דמאי פריך הלא אשמעינן חדוש להורות דלא כב"ש שהרי ר' טרפון מתלמידי צ"ש הוא. לך נראה דגרסינן אפכא ת"ש תאבני ממי תבא לרת בהת לידי ואשאנה אלאה לא עשו וכו' ומשני אימא ואשאנה כב"ש ונפ"ה. והא תאבני קאמר ואין זה חדוש לעשות כמו רבו ומשני לאפוקי מדר' יוחנן וכו': ונהג בו שני עשורין וא"ת והא אמרינן (קדושין נא.) המרבה בתעשרות מעשרותיו מקולקלם משו' שהמעשר הוא טבל והכא נמי איכא טבל בנזיהו. וי"ל דמעפרים על תנאי ואומר אם זה מעשר עד הרי הני לעניים ואם זה מעפר שני היי הן מחוללין על מעות הללו והמעות יצאלם לירושלים וקנה מהן זכרי סעודה וכן יעשה משני העשורין (ז):

(א) א"י מובן דנעשה כסדר הזה כחד מעשר סגי וכי"מ בתוס' כאן בשם הירושל' ואולי דע"ס נפל בטלן וי"ל וכן יעשה בכל שני עשורין ועדיין צ"ט.

תוס' חד מקבאי

תנן תחם במסכת מקואות פ"ד השוקת שבסלע אין ממלאין בה ואין מקדישים בה ואין מדין הימנה ואינה צריכה צמיד פתיל ואינה פוסלת את המקוה היתה כלי וחברותה בסיד ממלאין בה ומקדישין בה ומדין הימנה וצריכה צמיד פתיל ופוסלת את המקו' נקובה מלמטה או מן הצד אם אינה יכולה לקבל המים כל שהוא כשרה כמה היא בנקב כשפופרת [והנוד]. תני אר"י בן בתירא מעשה בשוקת יהוא שהיתה בירושל' כתבתי משנה זו מפני שהיא בקצת פירושי ר"ש ד"ל על לא נכון: